

Posvetna svetnica*

“Bilo je kot v Lurdu,” je dejalo več mojih prijateljev in znancev, ki so v tednu po Njeni smrti prav zares bili na Mallu, da bi opazovali množice, ki so strmele druga v drugo in delile svojo žalost. (Nihče od tistih, ki jih poznam, ni priznal, da je bil tam zato, ker je sam želel deliti *svojo* žalost.) “Bilo je kot v Lurdu.”

V Lurd – glavno svetišče Device Marije v Evropi – prihajajo množice ljudi. Zbirajo se in v kolektivni duhovnosti prostora in med dodelano koreografiranimi obrednimi aktivnostmi hlepijo po čustvenih ali spiritualnih izkustvih ali predaji jaza. Množice so strnjene, skrajno vznemirjene in dovzetne. Častno mesto je dano trpečim, še posebej bolnim, saj je Lurd znan po svojem vrelcu čudežnih ozdravitev. Običajno najbolj odrinjeni postanejo središče pozornosti, predstavljajo pa tudi zdrave, čvrste in brezskrbne. Navdušeni nosači vozijo najbolj šibke skozi množico, zaradi svojih izrazov sočutja in tesnih vezi s trpljenjem pa si pridobijo posebno vlogo. Okrog samega svetišča je tržnica vulgarnosti. V njenem središču so velikanska cerkev, majhna jama in zapleten čakalni sistem, ki je namenjen tako za posvetna stranišča kot za čudodelne kopeli.

Religija je vsepovsod. Ikonografija zahodnega krščanstva je kričava, obvladuje razpoloženje in oblikuje izražanje čustev. Zunanji znaki religiozne vere se kažejo na nedvoumen način. Sveče plapolajo. Vsak večer se odvija velikanska procesija – ozračje je toplo in v mraku pleše na tisoče ognjenih iskric. Dolga, enolična pesem s pogosto ponavljajočim se refrenom se ponavlja spet in spet. Takšna ikonografija ni splošno religijska (čeprav so cvetje in sveče simboli, ki presegajo vere in geografije), temveč zelo speci-

** Besedilo »The Secular Saint« Sara Maitland je prevedeno iz zbornika »After Diana – Irreverent Elegies«, ki ga je uredila Mandy Merck, izšel pa je leta 1998 pri založbi Verso.*

fično rimskokatoliška. Posebna svetišča v čast Mariji obstajajo po vsem svetu: Lurd, Fatima, Guadeloupe, Knock, Medjugorje, Monserrat. Čaščenje Marije daje katoličanom močan občutek identitete, razlike in posebnosti, zato so njena svetišča tako uspešna. Česa takega niti drugi kristjani niso deležni. Gospa je *naša*, ne vaša.

Scene na Mallu so bile torej na površinski ravni skorajda takšne kot tiste v Lurdu. Bilo je nešteto ljudi, gosta in skrajno vznemirjena množica, bili so široki cilji, a zelo malo konkretnih aktivnosti. Novinarji, samozvani ministranti tega dogodka, so precejšnjo količino pozornosti namenjali vsakomur, ki je razkazoval svoje 'trpljenje'. Ker je bilo bolnih zelo malo, je prišel prav vsak autsajder: bodisi zelo mlad bodisi zelo star ali kdo iz etničnih ali seksualnih manjšin. S tem, da so jim namenjali takšno izrecno pozornost, pa so se medijski profesionalci lahko poistovetili s celotno množico, hkrati pa so pridobili posebno vlogo spričo svoje lastne, vidne povezanosti s takšnim trpljenjem.

Tudi tam je bila tržnica vulgarnosti. Črne pentlje, ikone Princese in zastave Velike Britanije so bile (poleg cvetja in sveč, h katerim se bom še vrnila) med bestselerji. Kar ni slab transfer od križev, Marijinih ikon in papeževih portretov. In visoko nad vso sceno se je dvigala mogočna katedrala monarhije, Buckinghamska palača, središče te (temačne) pozornosti.

In bila je tudi majcena jama – prostor v palači St. James, kjer so bile podpisom odprte spominske svete knjige. Bile so dolge potrpežljive vrste ljudi. Bil je močan občutek pripadnosti in identitete: naša Princeza, naša, ne vaša, naša *Angleška Vrtnica*. Pojavil se je skrivnosten *mi*: tako kot v Lurdu bolniki potrjujejo skupno identiteto, so na Mallu postali predstavniki bridkosti 'običajnih ljudi' pazljivo izbrani intervjuvanci. (Iz tega zornega kota je bilo število črnih ljudi, izbranih kot glas ljudstva, precej izjemno za deželo, kjer stari rasizem, *s privoljenjem* neolaburistov, še vedno bujno cveti.)

In bilo je videti visok delež centralnih podob iz religije, še posebej iz katoliške tradicije. Točneje, cvetje in sveče. S cvetjem je bilo posuto vse, kar bi lahko le malce spominjalo na svetišče – drago in neuporabno cvetje, ki ni bilo tam zavoljo lepote, temveč le zato, da bi ga bilo videti dosti. V katolicizmu je cvetje že dolgo znak ljudske pobožnosti. Tako sem v kostnici svetega Petra v Rimu videla osebo, ki je predstavila šopek rož iz zelo bornega aranžmaja okrog grobnice papeža Pavla VI. k tisti Janeza XXIII., pa čeprav je ta že tako ali tako bila preobilno naložena. To ni bilo estetsko, temveč politično dejanje: eden od pogojev kanonizacije (potrditve uradnega svetništva) je očitnost ljudskega čaščenja pokojnega kandidata. Z očitno popularnostjo kulta lahko laiki vplivajo na odločitve; očitni način je zasipavanje groba s cvetjem.

Sveče so naslednji korak v tej smeri. Čeprav je prižiganje sveč na grobovih ljudi ali v njihov spomin popolnoma sprejemljivo, pa imajo bolj sakralen, bolj izrecno pobožen pomen kot cvetje. Na grobovih

ljubljenih preminulih je več cvetja kot sveč; a več sveč kot rož se ponuja namesto molitve v kapelicaх svetnikov. Če bi obstajala statistična soodvisnost, bi lahko rekli, da je bil Dianin kult na Mallu v zgodnejši fazi kot Marijin kult v Lurdu, vendar pa je marsikaj tudi očitno sovpadalo: cvetje morda hitro oveni, a še vedno se po svetu prodajajo *Sveče v vetru* Eltona Johna.

Če je med Mallom in Lurdom resnično obstajalo nekaj vzporednic tako glede čustev kot ikonografije, pa je prav gotovo enako zanimivo pogledati tudi razlike.

Prva razlika je bila jasna odsotnost česarkoli, kar bi na Mallu spominjalo na liturgične funkcije duhovništva. Ena najbolj označenih prisotnosti v Lurdu je prisotnost duhovščine (in podduhovščine, nun), torej oseb v zlahka prepoznavnih uniformah, ki predstavljajo sile reda, ki prevzamejo vsa čustva in jih pravilno usmerjajo. Buckinghamska palača bi lahko bila bazilika, vendar pa ni bilo nikogar na oltarju. (Tako oltar kot balkon prisilita množico, da zre navzgor, ravno prek takšnega zrenja pa postane privzvišena, dobi posebno nalogo, poslanstvo.) Ali je bila jeza, ki jo je množica usmerjala proti kraljevi družini, izraz tega, da ni bilo nikogar, ki bi vodil njihova čustva, priskrbel središče, skupno točko pogleda? Te jeze, v nasprotju z bolj optimističnimi levičarji, ne morem šteti za znak konca monarhije. Nasprotno, strastna zahteva množice po fizični prisotnosti članov institucije, za katero verujejo, da je pognala njihovo ljubljeno h grobu, po mojem mnenju govori o alarmantno močni potrebi po kraljevskih osebah.

Druga, še pomembnejša razlika je bilo popolno nesodelovanje rimskokatoliške cerkve pri aktivnostih na Mallu ali sploh pri memorizaciji Diane. To je bilo kar očitno – čeprav so se mediji odločili to v celoti spregledati – in na vseh ravneh rimskokatoliške cerkve. Izraze sladkobnih sočutij so poslali skorajda vsi voditelji držav sveta. Kdo je bil izjema? Voditelj Vatikana, njegova svetost papež Janez Pavel II. Medtem ko so anglikanske cerkve pretiravale z dodatno podaljšanimi urniki in valovi navdušenja ob tem novem izviru 'duhovnosti', ki so ga (po mnenju canterburyjskega nadškofa) sami sicer 'zgrešili', pa so rimskokatoliške župnije na drugem koncu ekleziastične lestvice ostajale brezbrizne. V moji župnijski cerkvi – v polindustrijskem mestecu v East Midlandu – smo za Diano, velško princeso, molili nekje v sredini seznama mrtvih tistega tedna; njena smrt ni bila nič pomembnejša kot smrt lokalnega pokojnika. S tem je bilo opravljeno. Molili smo za pokoj njene duše, potem pa preprosto nadaljevali z naslednjim opravilom (ki je, za liturgično nevedne zbiranje prostovoljnih prispevkov – kar je nedvomno *precej* pomembnejše). Ne vem, ali je to bila politika na nacionalni ali škofijski ravni ali zgolj osebna odločitev našega župnijskega duhovnika. Iz pripovedovanj pa vem, da se je isto zgodilo v številnih drugih, čeprav demografsko različnih župnijah. Kar se mene tiče, ki me je tokratna drama pustila hladno, se mi je zdelo to popolnoma

primerno in sproščajoče, pa tudi s strani drugih članov skupnosti nisem nikdar slišala nikakršnih pritožb. Katoličani so kot skupnost ostal mirni, morda pa se jim niti ni zdelo, da gre za cerkveni dogodek.

Tablet, britanski progresivni katoliški tednik, je v četrtek, ki je sledil Dianini smrti, sicer objavil uvodnik, a ko so mi zavrnilo člančič, ki bi izšel v tednu pogreba, je bil uredniški argument ta, da so izčrpali že vse teme. *Catholic Herald*, tedenski katoliški časnik, ki je od *Tableta* konservativnejši in bolj nacionalistično usmerjen, je pisal tako o dogodku kot o pogrebu, a brez vsakršnih religioznih vzdihljajev. Bili pa so zelo zavzeti ob smrti matere Tereze, za katero so očitno presodili, da je za njihove bralce pomembnejša od Diane.

Iz zornega kota tradicionalnega katolicizma to pravzaprav niti ni tako presenetljivo. Rimskokatoliška cerkev verjetno upravičeno vidi sama sebe kot bolj internacionalno, kot so druge velike angleško krščanske denominacije. Manj se ubada z angleško dinastijo ali seveda z angleškimi velškimi princesami, ki glede na zakon tako ali tako ne morejo biti katoličanke. Glede na uradno rimskokatoliško mnenje je bila Diana zakonolomska in heretična ločenka, ki se naokrog vlačí z muslimanom. Poleg tega je to bila ženska, katere ugled v svetu je izhajal naravnost iz njene povezave s kraljevo družino, edinstveno v Evropi, saj je njen religijski doseg nevarno blizu papeškemu. Anglikanska cerkev (in priložnostno prezbiterijanska škotska cerkev) je zakonito priznan sistem. Monarh je 'voditelj cerkve', 'branilec vere', še vedno določa škofo anglikanske cerkve ter potrjuje anglikansko doktrino in liturgijo. Diana potemtakem sploh ni del skrbi, ki bi zadeval katoliško hierarhijo – pa naj gre za vprašanja osebne ali institucionalne moralnosti.

Vendar pa ima brezbrizna drža angleškega katolicizma (spomnimo se, da mu škotski katolicizem ni nič kaj podoben!) do Dianine smrti v sebi nekaj nenavadnih elementov. Angleški katolicizem se v zadnjem času prav volovsko vede. Skorajda se zdi, kot bi sklenil partnerstvo z razdajajočimi se, skrbnimi, čustvenimi in *ne-socialističnimi* neolaburisti. Religiozna aroma, vnema in občasna retorika blairizma se prav dobro prilegajo katolicizmu. Lahko te skrbi za revne in zatirane, ne da bi spreminjal ideologijo, ne da bi od tebe lahko sploh kdo kaj zahteval. To je težava evropskega katolicizma vse od francoske revolucije. Kako lahko ljubiš revne, če pa tisti, ki jih najmočneje ljubijo, počnejo to znotraj takšnega ideološkega ali političnega okvira, ki bi moral biti – če bi želel ohraniti lastni smisel za identiteto – takoj zavrnjen. Vatikan tako sumniči vso teologijo osvoboditve, saj je le-ta odeta v diskurze, ki spodkopavajo najbolj splošne ambicije cerkve.

A neolaburisti so stvari pravkar spravili v red. Celo uporabljajo slovar socialnih aktivnosti katolicizma: dobroto namesto strukturne spremembe, občestvenost namesto komunizma, partnerstvo namesto sindikalizma, pravičnost namesto pravice, razdajanje namesto redistribucije, samozaupanje namesto državne podpore.

Pred splošnimi volitvami maja 1997 je rimskokatoliška škofovska konferenca Anglije in Walesa objavila navodila svojim članom glede teoloških zadev, ki naj jih upoštevajo, ko se bodo odločali kot volivci. Bila so tako zelo podobna blairizmu, kot je to sploh mogoče. Najbolj zanimivo pa je, da so priredila politično vprašanje, ki je domnevno najbližje srcu katoliškega občestva. Škofovska konferenca namreč kljub dejstvu, da sedanji papež javno opredeljuje splav kot glavni simbol zlorabe človekovih pravic, ni dovolila, da bi kontinuirana laburistična podpora abortusu bila tisti razlog, zaradi katerega naj se ne glasuje za njihove kandidate. Škofje sicer niso opravičevali laburističnega stališča do splava, so se pa očitno trudili, da so ga postavili v kontekst z drugimi vprašanji. Kljub brezpogojnim zanikanjem je to bilo prolaboristično ravnanje. Tudi glede premiera: majhen 'škandalček' se je pripetil, ko je Blair osebno prejel obhajilo v katoliški župniji svoje žene. (Težko je verjeti, da župnijski duhovnik ni vedel, za koga gre ali da ta ni katolik.) Potem imamo Blairovo odločitev, da prestavi svoje otroke iz standardne državne šole v osnovno katoliško šolo, kjer delijo štipendije. V resnici seveda ne more biti katoličan – tega niti volivci niti svetovalci ne bi želeli – lahko pa bi bil, če bi to želel, je bilo njegovo sporočilo. Skovalo se je tako osebno kot politično zavezništvo.

Zaradi težav, v katerih je anglikanska cerkev, je rimskokatoliška cerkev precej pridobila. Ob zagatah anglikanske cerkve pri oblikovanju združene fronte o vprašanjih, kot so spolnost, spolna diskriminacija in družina, je pridobila velikansko etično avtoriteto. Pridobila si je tudi judovsko skupnost. Ko vrhovni rabin in westminsterski rimskokatoliški nadškof govorita o 'moralnih' zadevah, dosežeta vsaj tolikšno medijsko pozornost, a občutno večje medijsko spoštovanje kot canterburyjski nadškof. Zakaj ima avtoritarnost toliko veljave, je drugo vprašanje, vendar pa se zdi, da je anglikanska cerkev, tako kot staro laburistično in konservativno stranko, ošibila in razvrednotila prav njena nesposobnost, da bi odpravila nesoglasja.

Poleg tega se je rimskokatoliški cerkvi pridružilo nekaj visoko stoječih spreobrnjenec, med njimi tudi članov kraljeve družine (vojvodinja Kentska) in iz zadnje vlade njene visokosti (Ann Widdecombe). Vztrajno so se širile govorice, da se je priučevala sama Diana (kar v katoliškem jeziku pomeni pripravljenost za spreobrnjenje) ali da je razkrivala svojo dušo jezuitom iz ulice Farm, ki so v družbenem pogledu najbolj cenjena londonska katoliška cerkev.

V posebne skrajnosti je šla tudi hierarhija, od odpovedi vztrajanju pri celibatu, pa do tega, da je medse sprejela skupino nekdanih anglikanskih duhovnikov. Nekoliko tudi zaradi pragmatičnih razlogov: rešila je resne probleme z rekrutiranjem, ali pa vsaj pomagala pri tem. Danes je več kot petindvajset odstotkov duhovnikov iz škofije Vzhodne Anglije nekdanih anglikanskih duhovnikov, ki niso bili niti prekvalificirani; to je glavna kulturna sprememba znotraj katoliške cerkve. A navdušenju nekaterih

katoliških škofov, na primer uglednega kardinala Basila Huma, da bi te duhovnike obdržali, botruje precej več kot le čisti praktični razlogi. Tvegalo je nadaljnje ostre konflikte z dvema še posebej občutljivima skupinama katolikov: z duhovniki, ki so svoje poslanstvo pustili, ker so se želeli poročiti, ter s katoličankami, ki želijo biti posvečene v duhovniški stan. (Duhovniki, ki so zapustili anglikansko cerkev in postali rimskokatoliški duhovniki, naj bi namreč to storili zaradi svojih pomislekov k posvetitvi žensk.) A prevladalo je mnenje, da je pomembnejše sprejeti in vpeljati te poročene anglikance, kot pa se izogniti odtujevanju teh dveh in tudi nekaterih drugih skupin. V tem ne vidim nikakršne zarote, vendar pa mislim, da je na neki ravni šlo za preiščljen poskus premakniti katoliško cerkev navzgor, povečati njen obseg med kultiviranim srednjim razredom in tako tudi zmanjšati njeno odvisnost od irskega katolicizma.

Sam Hume je pomembna oseba, ki očitno uživa v intelektualni in družbeni sofisticiranosti novih hvaležnih fantov. Angleški katolicizem je tako zelo nabit z antiirskim rasizmom, da je to težko opisati. Še pred dvajsetimi leti je bil katolicizem v Angliji dediščina ekscentričnih aristokratov in imigrantskih skupnosti. Od emancipacije katolikov v dvajsetih letih 19. stoletja in še bolj od ponovne vzpostavitve hierarhije v šestdesetih letih istega stoletja je omahoval med ponosom zaradi svojega posebnega družbenega statusa, privlačnega, a odvisnega od Irske, in ambicijo postati popolnoma vključen v angleško življenje. Vedno so velik del njegovega vodstva predstavljali anglikanski spreobrnjenci – Manning in Newman sta med njimi najbolj znana – a v preteklosti je dajal videz, da ga bolj zanima odmik od angleškega establišmenta kot pa to, da bi se vgradil vanj. Vendar pa se angleška katoliška hierarhija sedaj hoče premakniti, tako kot neolaburisti, proč od delavskega razreda, revnih in socialno izključenih imigrantskih skupin, in proti angleškemu srednjemu razredu. Želi se priključiti establišmentu; nakazovala je celo, da želi biti establišment: intelektualno vitalna, tradicionalna na privlačen način, v celoti spoštovana, a z ohranjenimi stiki z 'revnimi'. To pa počne prav dobro.

Če je to njena izbrana pot, zakaj je potem rimskokatoliška cerkev bila tako rezervirana ob Dianini smrti? Katoliška hierarhija bi lahko – še posebej, ker je Dianina mati, Frances Shand Kydd, čeprav prav tako ločenka, sama katoliška spreobrnjenka – delovala vsaj kot opora v pogrebnih pripravah, če bi to želela. A maša zadušnica v katedrali je bila zasebni obred, milijon cerkvenih milj stran od nenavadnega postkrščanskega polpoganskega dogajanja, ki se je odvijalo le malce stran od westminsterske opatije. Kardinal Hume je med maševanjem storil nekaj, kar bi bilo na vsaki zadušnici nenavadno, če ne celo čudno – lotil se je razprave o 'moralnih napakah' pokojne. Če je neobičajno za laika (celo za člana najvišjega plemstva), da bi uporabljal prižnico westminsterske opatije za to, da bi v žlindro spreminjal kraljevo družino in množične medije, je prav tako

nenavadno za člana duhovščine, da uporablja prižnico westminsterske katedrale za to, da zbrane spominja na moralne neprimernosti umrle protestantke.

Kaj se je torej dogajalo? Menim, da obstaja podtalni boj za lastništvo nad nekaterimi podobami in celo čustvi. Rimskokatoliška cerkev je, vsaj v Evropi, tradicionalna varuhinja določenih ikon. Zaradi namerne protestantske zavrnitve zavestnega religioznega simbolizma in zakramentov je katolicizem v zadnjih petih stoletjih "pooblaščen" za mnoge centralne reprezentacije tako imenovane visoke kulture. Vsa najboljša arhitektura in široke plasti vizualnih umetnosti ter glasbe (in manj literatura, zaradi protestantskih sprotitev konceptov 'besede') so povezani z etičnimi in estetskimi učinki in ideali, ki jih je potrdila in zagotovila rimskokatoliška cerkev. Obenem pa je katolicizem te iste simbole uporabljal tudi za kanaliziranje in oblikovanje izrazov za množična čustva (to vlogo so v ZDA prevzele krščanske fundamentalistične sekte). Medtem ko sta protestantizem in razsvetljenstvo oblikovala verovanja za meščanstvo, je katolicizem ohranil reprezentacijski prijem tako nad revnimi (kmečkimi in industrializiranimi množicami) kot aristokracijo. Videti je, kot da so sekularizacija družbe, nujno spremljajoči individualizem in izguba skupne hipernaracije šele začeli kljubovati tej hegemoniji.

A potreba, ki jo čutijo znotraj najvišjih slojev cerkve – najprej po 'modernizaciji' preko skrajno nemodernega drugega vatikanskega koncila, potem pa po ponovni uveljavitvi avtoritativnega nadzora nad svojimi člani, ki bi bil brez primere v zgodovini – kaže, da se člani propapeškega, centralističnega, tradicionalističnega krila katoliške cerkve zelo dobro zavedajo svojega kulturno ogroženega statusa.

Katolicizem je bil posebej učinkovit v upravljanju kulturnih reprezentacij ženskosti in v vrednotenju želenih kreposti. Kaj je krepost, je bilo določeno tudi s kanoniziranjem – z ustvarjanjem in priglaševanjem – svetnikov. Prav tako je opredelil ženske. Pismo papeža Janeza Pavla II. iz leta 1996, namenjeno ženskam sveta, ki je slavilo naše 'posebne talente', je bilo oportunističen in obupen poskus preglasiti pekinško konferenco o ženskah, upreti se splošnemu navdušenju zaradi povezovanja kontracepcije in pomoči, kar je bilo potrjeno že leto pred tem na kairski konferenci o populaciji; to pa seveda ne pomeni, da ni bil popolnoma iskren v svojem esencialističnem razumevanju žensk in svoji veri v lastno dolžnost, da vse to razloži ženskam.

Ni bila le britanska kraljeva družina tista, ki jo je izum 'Diane, velške princeze' – nenavadno sodelovanje med željami množice, potrebami medijev in ambicioznega individualizma aristokratije – obremenil. Če so bili Windsorji prepričani, da predstavljajo britanskost – zadržanost, načela dednosti in viktorijanske družinske vrednote (delež dohodka za to je prav neznan) – pa je papeštvo zaoralo še precej globlje, saj se je v poznem 19. stoletju odreklo cerkvenemu razkošju, da bi prek zakramentov predstavljalo

čustvene in etične resnice, simbole in funkcije ženskosti.

Rimskokatolištvo je na Mallu uzrla ves svoj diskurz popolnoma koloniziran. Njena ikonografija – prav gotovo posredovana s podobo Eve Peron in Madonne (bodite pozorni na ime) – in čustveno vznemirjenje, ki jo sproža, je bila prenesena na žensko, ki ni bila katoličanka in katere življenje katolicizem ne bi mogel nikdar sprejeti. Navdušenje množice je zahtevalo novo svetnico (ta jezik je bil ekspliciten in impliciten), nad katerimi si je cerkev rezervirala izključno moč. Zahtevalo je novo zaščitnico, katere življenjski stil je bil ravno nasproten od tistega, ki ga propagira katolištvo. Množica je z novim modelom razkrila, da je lepota bliže vrlini kot revščina; da je čustvena iskrenost pomembnejša kot resnica; da je samoodkrivanje višje od neomadeževanosti; ljubezen od zakonske zveze; moda od skromnosti; glamur od milosti; mladost od modrosti.

Rimskokatolištvo ustvarja svetnike. Kljub odločnim poskusom, da bi jo zbili z njenega prestola, pa že imajo pripravljenega čisto novega: mater Terezo, ki je bila ravno pravšnja za kaj takega – stara, častitljiva, predana svetemu očetu, duhovno lepa (obrti izraz za nekaj grdega ali usahlega), revna (kljub svojim dvomljivim zaščitnikom ni umrla s petindvajsetimi milijoni funtov, medtem ko je pritiskala na družino svojega moža za še več). Bila je velika smola, da je naravnala svojo lastno smrt tako slabo, da je ostala izgubljena v senci tekmice. Katoliška hierarhija je vedno nezaupljiva do množičnih verskih gibanj, ki hočejo izsiliti posamezne kanonizacije, vendar obstaja možnost, da cerkev popusti, da odobri ljudsko čustvovanje in potrdi svetost ljudi, če že mora. Rose iz Lima, Thérèse iz Lisieuxa, Bernadette iz Lurda ter – iz povsem druge časovne skale – Devica Orleanska so ženske, ki jih je cerkev kanonizirala kljub začetnim dvomom ali odkritemu obsojanju, saj je to zahteval ljudski pritisk. A tokrat je bilo drugače. Oboževalci niso v primeru Diane zahtevali od Cerkve ničesar, prevzeli so imaginarij in si ga priredili. In to je nevarno.

Ne nazadnje, ključna trditev rimskokatoliške cerkve je – čeprav imamo možate in bradate kralje, imamo tudi Kraljico src. Ta je devica in predana mati, je ponižna in ubogljiva in častitljiva in skrbna in časti duhovščino in je sposobna darovati svoje otroke bogu, medtem ko jim je še vedno popolnoma predana. Veliko trpi, a se nikoli ne pritožuje ali daje intervjuje, poleg tega pa ljubi in ljubi in ljubi. Katoličani ne potrebujejo druge. In nihče drug naj bi je tudi ne.

Prevedla Nataša Velikonja